ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 6ης Οκτωβρίου 2015*

«Προδικαστική παραπομπή — Δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών — Οδηγία 2002/20/ΕΚ — Άρθρο 13 — Τέλος που οφείλεται για τα δικαιώματα εγκαταστάσεως διευκολύνσεων — Πεδίο εφαρμογής — Δημοτική κανονιστική ρύθμιση η οποία επιβάλλει φορολογική επιβάρυνση στους ιδιοκτήτες πυλώνων και ιστών κινητής τηλεφωνίας»

Στην υπόθεση C-346/13,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το cour d'appel de Mons (Βέλγιο) με απόφαση της 7ης Ιουνίου 2013, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 25 Ιουνίου 2013, στο πλαίσιο της δίκης

Ville de Mons

κατά

Base Company SA, πρώην KPN Group Belgium SA,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Ilešič, πρόεδρο τμήματος, A. Ó Caoimh, C. Toader, E. Jarašiūnas (εισηγητή) και C. G. Fernlund, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: N. Wahl

γραμματέας: C. Strömholm, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 13ης Μαΐου 2015,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— ο ville de Mons, εκπροσωπούμενος από την N. Fortemps, avocate,

— η Base Company SA, πρώην KPN SA, εκπροσωπούμενη από τους A. Verheyden, S. Champagne και M. Derijke, avocats,

— η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την J. Van Holm, επικουρούμενη από τον J. Bourtembourg, avocat,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τις J. Hottiaux και L. Nicolae,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 8ης Ιουλίου 2015,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 13 της οδηγίας 2002/20/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2002, για την αδειοδότηση δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία για την αδειοδότηση) (ΕΕ L 108, σ. 21).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ της Base Company SA, πρώην KPN Group Belgium SA (στο εξής: Base Company), και του δήμου Mons, όσον αφορά τη φορολογική επιβάρυνση επί των πυλώνων και των ιστών κινητής ραδιοτηλεφωνίας που είναι εγκατεστημένοι στην περιφέρεια του εν λόγω δήμου.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

3 Το άρθρο 1 της οδηγίας για την αδειοδότηση, το οποίο τιτλοφορείται «Στόχος και πεδίο εφαρμογής», ορίζει στην παράγραφο 2 τα εξής:

«Η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται στις άδειες για την παροχή δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών.»

4 Το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α′, της οδηγίας αυτής περιλαμβάνει τον εξής ορισμό:

«“Γενική άδεια”: νομικό πλαίσιο που θεσπίζεται από τα κράτη μέλη και εξασφαλίζει δικαιώματα για την παροχή δικτύων ή υπηρεσιών ηλεκτρονικών υπηρεσιών και θεσπίζει ειδικές υποχρεώσεις ανά τομέα που είναι δυνατόν να εφαρμόζονται σε όλους ή συγκεκριμένους τύπους δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών υπηρεσιών, σύμφωνα με την παρούσα οδηγία.»

5 Το άρθρο 13 της εν λόγω οδηγίας, με τίτλο «Τέλη για δικαιώματα χρήσης και δικαιώματα εγκατάστασης διευκολύνσεων», έχει ως εξής:

«Τα κράτη μέλη δύνανται να επιτρέπουν στην αρμόδια αρχή να επιβάλει τέλη για δικαιώματα χρήσης ραδιοσυχνοτήτων ή αριθμών ή δικαιώματα εγκατάστασης διευκολύνσεων υπεράνω ή υποκάτω, δημοσίου ή ιδιωτικού ακινήτου, τα οποία αντανακλούν την ανάγκη διασφάλισης της βέλτιστης χρήσης των πόρων αυτών. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι τα εν λόγω τέλη είναι αντικειμενικά, διαφανή, αμερόληπτα και αναλογικά προς τον επιδιωκόμενο σκοπό και λαμβάνουν υπόψη τους στόχους του άρθρου 8 της οδηγίας [2002/21/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2002, σχετικά με κοινό κανονιστικό πλαίσιο για δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγίας-πλαισίου) (ΕΕ L 108, σ. 33)].»

Το βελγικό δίκαιο

6 Στις 5 Μαρτίου 2007 το δημοτικό συμβούλιο της Mons εξέδωσε φορολογική κανονιστική απόφαση η οποία θέσπιζε φορολογική επιβάρυνση επί των πυλώνων και των ιστών κινητής τηλεφωνίας (στο εξής: φορολογική κανονιστική απόφαση), ισχύουσα για τις φορολογικές χρήσεις από το 2007 και μετά.

7 Η φορολογική κανονιστική απόφαση προβλέπει στο άρθρο της 1, τιτλοφορούμενο «Αντικείμενο της φορολογικής επιβαρύνσεως», ότι η εν λόγω επιβάρυνση επιβάλλεται στους «πυλώνες ή στους ιστούς κάποιου μεγέθους οι οποίοι συνιστούν κατασκευές εγκατεστημένες σε δικό τους χώρο και υπήρχαν κατά τη διάρκεια της φορολογικής χρήσεως και οι οποίοι προορίζονται να υποστηρίζουν τα διάφορα είδη κεραιών που είναι αναγκαίες για την ομαλή λειτουργία του δικτύου κινητής τηλεπικοινωνίας και που δεν ήταν δυνατόν να τοποθετηθούν σε ήδη υφιστάμενη εγκατάσταση (στέγη, εκκλησία …)».

8 Το άρθρο 3 της εν λόγω φορολογικής κανονιστικής αποφάσεως, τιτλοφορούμενο «Υποκείμενος στην επιβάρυνση», προβλέπει, στο πρώτο εδάφιό του, ότι την επιβάρυνση αυτή οφείλει «κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που έχει στην κυριότητά του το αγαθό που αναφέρεται στο άρθρο 1 [της εν λόγω φορολογικής κανονιστικής αποφάσεως]».

9 Το άρθρο 4 της φορολογικής κανονιστικής αποφάσεως, τιτλοφορούμενο «Συντελεστής της επιβαρύνσεως», ορίζει ότι το ποσό της επίμαχης στην κύρια δίκη επιβαρύνσεως το οποίο οφείλεται ανά πυλώνα ή ιστό κινητής τηλεφωνίας ανέρχεται σε 2 500 ευρώ.

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

10 Από την κατατεθείσα στο Δικαστήριο δικογραφία προκύπτει ότι η Base Company είναι ο φορέας εκμεταλλεύσεως δημοσίου δικτύου τηλεπικοινωνιών και, στο πλαίσιο αυτό, έχει στην κυριότητά της και εκμεταλλεύεται δίκτυο πυλώνων που υποστηρίζουν τις κεραίες τηλεπικοινωνιών κινητής τηλεφωνίας στην περιφέρεια του δήμου της Mons.

11 Βάσει της φορολογικής κανονιστικής αποφάσεως, οι δημοτικές αρχές της Mons απέστειλαν στην Base Company τρία ειδοποιητήρια με τα οποία της επέβαλαν την επίδικη φορολογική επιβάρυνση για τη φορολογική χρήση 2008, συνολικού ποσού 7 500 ευρώ. Κατά των εν λόγω ειδοποιητηρίων ασκήθηκε διοικητική προσφυγή ενώπιον του δημοτικού συμβουλίου της Mons. Κατόπιν της απορρίψεως της διοικητικής προσφυγής, ασκήθηκε προσφυγή ενώπιον του tribunal de première instance de Mons, το οποίο ακύρωσε τα εν λόγω ειδοποιητήρια. Ο δήμος Mons άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου. Το δικαστήριο αυτό αμφιβάλλει ως προς την εφαρμογή στην υπόθεση της κύριας δίκης του άρθρου 13 της οδηγίας για την αδειοδότηση.

12 Υπό τις συνθήκες αυτές, το cour d'appel de Mons αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το εξής προδικαστικό ερώτημα:

«Απαγορεύει το άρθρο 13 της οδηγίας [για την αδειοδότηση] στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοικήσεως να επιβάλλουν φορολογική επιβάρυνση, για δημοσιονομικούς ή για άλλους λόγους, στην οικονομική δραστηριότητα των φορέων που εκμεταλλεύονται δίκτυα τηλεπικοινωνιών η οποία διεξάγεται στην περιφέρεια των οργανισμών αυτών με τη διατήρηση πυλώνων, ιστών ή κεραιών κινητής τηλεφωνίας που χρησιμοποιούνται για τη δραστηριότητα αυτή;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

13 Με το ερώτημα του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινισθεί αν το άρθρο 13 της οδηγίας για την αδειοδότηση έχει την έννοια ότι αντιτίθεται στην επιβολή φορολογικής επιβαρύνσεως, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, στον ιδιοκτήτη κατασκευών εγκατεστημένων σε δικό τους χώρο, όπως είναι οι πυλώνες και οι ιστοί οι οποίοι προορίζονται για την υποστήριξη των κεραιών που είναι αναγκαίες για την ομαλή λειτουργία του δικτύου κινητής τηλεπικοινωνίας και που δεν ήταν δυνατόν να τοποθετηθούν σε ήδη υφιστάμενη εγκατάσταση.

14 Υπενθυμίζεται, κατ' αρχάς, ότι, δυνάμει του άρθρου 1, παράγραφος 2, της οδηγίας για την αδειοδότηση, η οδηγία αυτή έχει εφαρμογή στις άδειες που αφορούν την παροχή δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών (απόφαση Belgacom και Mobistar, C-256/13 και C-264/13, EU:C:2014:2149, σκέψη 35).

15 Η οδηγία αυτή δεν προβλέπει μόνον κανόνες σχετικούς με τις διαδικασίες χορηγήσεως των γενικών αδειών ή των δικαιωμάτων χρήσεως ραδιοσυχνοτήτων ή αριθμών και με το περιεχόμενο των εν λόγω αδειών, αλλά και κανόνες σχετικούς με τη φύση, ή ακόμα την έκταση, των χρηματικών επιβαρύνσεων που συνδέονται με τις εν λόγω διαδικασίες και τις οποίες μπορούν να επιβάλλουν τα κράτη μέλη στις επιχειρήσεις που αναπτύσσουν δραστηριότητα στον τομέα των υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών (απόφαση Belgacom και Mobistar, C-256/13 και C-264/13, EU:C:2014:2149, σκέψη 29 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

16 Όπως προκύπτει από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, στο πλαίσιο της οδηγίας για την αδειοδότηση, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να επιβάλλουν άλλες επιβαρύνσεις ή τέλη για την παροχή δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών πέραν εκείνων που προβλέπονται στην οδηγία αυτή (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις Vodafone España και France Telecom España, C-55/11, C-57/11 και C-58/11, EU:C:2012:446, σκέψεις 28 και 29, καθώς και Belgacom και Mobistar, C-256/13 και C-264/13, EU:C:2014:2149, σκέψη 30 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

17 Επομένως, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας, κατ' ουσίαν, στις σκέψεις 33 έως 36 των προτάσεών του, προκειμένου οι διατάξεις της οδηγίας για την αδειοδότηση να έχουν εφαρμογή επί φορολογικής επιβαρύνσεως όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, η γενεσιουργός αιτία της πρέπει να συνδέεται με τη διαδικασία χορηγήσεως γενικής αδείας, η οποία διασφαλίζει, σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας για την αδειοδότηση, το δικαίωμα παροχής δικτύων ή υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών (βλ., υπό την έννοια αυτή, αποφάσεις Επιτροπή κατά Γαλλίας, C-485/11, EU:C:2013:427, σκέψεις 30, 31 και 34, Vodafone Malta και Mobisle Communications, C-71/12, EU:C:2013:431, σκέψεις 24 και 25, καθώς και Fratelli De Pra και SAIV, C-416/14, EU:C:2015:617, σκέψη 41).

18 Συναφώς το άρθρο 13 της οδηγίας για την αδειοδότηση, στο οποίο αναφέρεται το ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου στην υπό κρίση υπόθεση, δεν αφορά όλα τα τέλη στα οποία υπόκεινται οι υποδομές που καθιστούν δυνατή την παροχή δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών (απόφαση Belgacom και Mobistar, C-256/13 και C-264/13, EU:C:2014:2149, σκέψη 34).

19 Πράγματι, το άρθρο αυτό αφορά τους λεπτομερείς κανόνες για την επιβολή τελών για τα δικαιώματα χρήσεως ραδιοσυχνοτήτων ή αριθμών ή για τα δικαιώματα εγκαταστάσεως διευκολύνσεων επί δημοσίου ή ιδιωτικού ακινήτου ή κάτω από τέτοιο ακίνητο (απόφαση Belgacom και Mobistar, C-256/13 και C-264/13, EU:C:2014:2149, σκέψη 31 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

20 Εν προκειμένω, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη φορολογική επιβάρυνση «οφείλει κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που έχει στην κυριότητά του το αγαθό», δηλαδή «πυλώνες ή […] ιστούς κάποιου μεγέθους οι οποίοι συνιστούν κατασκευές εγκατεστημένες σε δικό τους χώρο […] και οι οποίοι προορίζονται να υποστηρίζουν τα διάφορα είδη κεραιών που είναι αναγκαίες για την ομαλή λειτουργία του δικτύου κινητής τηλεπικοινωνίας και που δεν ήταν δυνατόν να τοποθετηθούν σε ήδη υφιστάμενη εγκατάσταση (στέγη, εκκλησία …)».

21 Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, οι όροι «διευκολύνσεις» και «εγκατάσταση» που χρησιμοποιούνται στο άρθρο 13 της οδηγίας σημαίνουν, αντιστοίχως, τις υλικές υποδομές για την παροχή δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών και την υλική τοποθέτηση των υποδομών αυτών στα οικεία δημόσια ή ιδιωτικά ακίνητα (απόφαση Belgacom και Mobistar, C-256/13 και C-264/13, EU:C:2014:2149, σκέψη 33 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

22 Συνεπώς, μολονότι η επίμαχη στην κύρια δίκη φορολογική επιβάρυνση επιβάλλεται στους ιδιοκτήτες πυλώνων και ιστών προοριζομένων να υποστηρίζουν τις κεραίες που είναι αναγκαίες για την ομαλή λειτουργία του δικτύου κινητής τηλεπικοινωνίας, οι οποίοι αποτελούν υλικές υποδομές για την παροχή δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, η εν λόγω φορολογική επιβάρυνση δεν φαίνεται να έχει τα χαρακτηριστικά τέλους επιβαλλόμενου στις επιχειρήσεις που παρέχουν δίκτυα και υπηρεσίες ηλεκτρονικών τηλεπικοινωνιών, ως αντιπαροχή για το δικαίωμα εγκαταστάσεως διευκολύνσεων.

23 Επιπλέον, όπως προκύπτει από τις παρατηρήσεις που κατατέθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου, η γενεσιουργός αιτία της φορολογικής επιβαρύνσεως, η οποία επιβάλλεται σε κάθε ιδιοκτήτη πυλώνων ή ιστών, είτε είναι κάτοχος αδείας χορηγηθείσας κατ' εφαρμογήν της οδηγίας για την αδειοδότηση είτε όχι, δεν φαίνεται να συνδέεται με τη διαδικασία χορηγήσεως γενικής αδείας η οποία επιτρέπει στις επιχειρήσεις να παρέχουν υπηρεσίες και δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών, πράγμα το οποίο εναπόκειται πάντως στο αιτούν δικαστήριο να ελέγξει.

24 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 13 της οδηγίας για την αδειοδότηση έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται στην επιβολή φορολογικής επιβαρύνσεως, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, στον ιδιοκτήτη κατασκευών εγκατεστημένων σε δικό τους χώρο, όπως είναι οι πυλώνες και οι ιστοί οι οποίοι προορίζονται για την υποστήριξη των κεραιών που είναι αναγκαίες για την ομαλή λειτουργία του δικτύου κινητής τηλεπικοινωνίας και που δεν ήταν δυνατόν να τοποθετηθούν σε ήδη υφιστάμενη εγκατάσταση.

Επί των δικαστικών εξόδων

25 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 13 της οδηγίας 2002/20/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 7ης Μαρτίου 2002, για την αδειοδότηση δικτύων και υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία για την αδειοδότηση), έχει την έννοια ότι δεν αντιτίθεται στην επιβολή φορολογικής επιβαρύνσεως, όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη, στον ιδιοκτήτη κατασκευών εγκατεστημένων σε δικό τους χώρο, όπως είναι οι πυλώνες και οι ιστοί οι οποίοι προορίζονται για την υποστήριξη των κεραιών που είναι αναγκαίες για την ομαλή λειτουργία του δικτύου κινητής τηλεπικοινωνίας και που δεν ήταν δυνατόν να τοποθετηθούν σε ήδη υφιστάμενη εγκατάσταση.

(υπογραφές)